

ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΙΡΑ*

10

Μιάν ἐλπίδα μὲ ζοῦσε καὶ καμμιὰ κορασιά
οὐκ ἐκείνη παρθένα, οὐκ ἐκείνη δροσιά.

Τῆς ἐλπίδας τὴ γλῶσσα τὴ χαρὰ δὲν τὴν εἶδα
κι ἂν ὑπάρχει εὐτυχία, ἰδοντά της ἐλπίδα.

Μιάν ἐλπίδα μὲ ζοῦσε φτονεροὶ εἶν' οἱ θεοί,
γιασεμιά, μαῖτρα βάλτε, πεθαμμένη ἢ ζωή.

Τὸ κοράκι της εἶταν γραφὴ ὄνειρου ζωγράφου
θὰ τὸ λύσῃ ποῖο χῶμα στὸ σκοτάδι ποιοῦ τάφου ;

Μὲς στὸν τάφο πὺξ ζῇ τοὺς νεκρούς του, γλυκειά μου,
θὰ σὲ θάψω. Μὲ ζοῦσες, καὶ σὲ ζῶ· σὴν καρδιά μου.

17

Ἀνὸ φτωχοί. Μὴ ντραπῆς,
Μοῦσα ἀρχόντισσα, μή,
τὴ μοιρογράφη ὁρμή
καὶ τὸ δῶμα κι ἀντάμα
τῆς ἀγάπης τὸ θάμα
στοὺς ρυθμούς σου νὰ πῆς !

Ἀνὸ φτωχοί. Μιὰ γυναῖκα κ' ἕνας νιὸς δουλεντῆς
μέσ' στὸ ρέμα βρεθήκαν μιὰς ὁρμῆς δυνατῆς.

Στὴν ἀπόμωρη αὐλὴ
πόσες νύχτες γιορτάσαν
τὴν ἀγάπην ! Χορτάσαν
ἀγκαλιὰ καὶ φιλή.

Μὰ ὦ τοῦ τοῦ ριζικό !
Τοῦ σπαράζει τὸ τραῖνο
—τί θεριὸ γανθισμένο !—
τὸ κορμὶ ἐρωτικό.

(Καὶ ἡ γυναῖκα ; φτωχή !)
Τὸ κορμὶ του κομμάτια,
καὶ κλεισμένα τὰ μάτια,
καὶ καπνὸς ἢ ψυχή.

Καὶ ἡ γυναῖκα ; βουδή.
Δὲ θρηγεῖ. Δὲ στενάζει
τὸ πιστόλι τινάζει
τὰ μυαλά της καὶ σβεῖ.

Γύρω ὁ κόσμος ; Χαῖοί !
—Σφιχτοβάσταχτοι ὁμάδι
καὶ στὸ φῶς καὶ στὴν ἄδην,
δὲ σὰς θάψαν μαζὶ !—

ὦ ! οἱ τριφλοὶ καὶ οἱ πεσοῖ !
—Μὰ οἱ νεκροὶ γίναν ἱεροί.

* Γιὰ τὰ «Παρακαίρα» τὸ καινούργιο ποιητικὸ βιβλίο τοῦ Κωστῆ Παλαμά θὰ τυπώσουμε σὲ κατοπινὸ φύλλο πλατεῖα κριτική.

Σήμερα παίρνουμε ἀπ' αὐτὸ καὶ τ' ἀναδημοσιεύομε* ἐδῶ τὰ δύο παραπάνω χαρακτηριστικὰ ποιήματα.

πάλ' ἡ ἀγάπη τοὺς βρῖσκει,
πάλ' ἡ ἀγάπη τοὺς ζῇ.

Στὴν ἀπόμωρη αὐλὴ
σιωπὴ μεσονύχτια.
Στῆς ἀγάπης τὰ δίχτυα
Σπαρταράει τὸ φιλή.

Καὶ ξυπνᾷ τὸ πουλί
καὶ τρομάζει. Ἀγκαλιάζει
ὁ ἴσκιος ἴσκιον. Οὐδελιάζει
στὴν αὐλὴ τὸ σκυλί.

Ἀνὸ φτωχοί. Μιὰ γυναῖκα κ' ἕνας νιὸς δουλεντῆς
μέσ' στὸ ρέμα πνιγῆκαν μιὰς ὁρμῆς δυνατῆς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η ΠΕΜΠΤΗ ΟΥΣΙΑ

Φίλε Νουμά,

Σὲ μιὰ μελέτῃ τοῦ κ. Ἀρ. Καμπάνη γιὰ τὸν ποιη-
τὴ Κωστῆ Παλαμά, ποὺ δημοσιεύεται στὸ τελευταῖο
φυλλάδιο τοῦ περιοδικοῦ «Νεοελληνικὴ Ἐπιθεώρη-
σις» ἐδιαβάσαμε τὴ φράση «συνεπύκνωσε τὴν **πέμ-
πτην οὐσίαν** τοῦ πόνου του.» Αὐτὴ ἡ πέμπτη οὐσία
τοῦ πόνου μοῦ θύμισε κ' ἕνα στίχο τοῦ Ρ. Φιλλύρα
ἀπὸ τοὺς «Γυρισμούς».

Νὰ πνέῃ ἀπὸ βαθεῖά μου ἡ πεμπτοσύνα (!)

Ποῖα λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ πέμπτη οὐσία ποὺ μᾶς
παρουσιάζει καὶ τὴν κριτικὴ μελέτῃ καὶ τὸ ποίημα
σὰν κομμάτια ἀπὸ ἀλχημιστικὸ βιβλίο; Εἶναι ἀπλού-
στατα ἡ Γαλλικὴ λέξη quintessence γενομένη ἀπὸ
τὸ Λατινικὸ quinta essentia, ποὺ σημαίνει τὴν οὐ-
σίαν τὴν ὑπερτέρη ἀπὸ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φνι-
σικῆς : ἀέρας, νερό, φωτιά, χῶμα. Αὐτὴ τὴν ἐξήγη-
ση δίνει καὶ καθὲς πρόχειρο Γαλλικὸ λεξικό. Ἡ ἴδια λέξη
στὴ σχολαστικὴ φιλοσοφία σημαίνει τὴν ἀρχαία Ἑλ-
ληνικὴ «αἰθήρ.» Κι' ἂν θέλουμε καὶ τὴν ἀρχαιότε-
ρη σημασία της εἶναι : τὸ πῶς λεπτὸ ἐκχύλισμα μερι-
κῶν σωμάτων. Ἀπὸ τὴ σημασία τούτῃ φτάνουμε
καὶ στὴ μεταφορικὴ : ἡ πῶς λεπτὴ οὐσία ἐνὸς πράγ-
ματος, ποὺ γιὰ νὰ τὸ πῇ ἡ σημερινὴ μας γλῶσσα ἔ-
χει τίς λέξεις «**ἀθέρας**, **ἀνθός**» κ. ἴσως καὶ καμιὰν ἄλ-
λη ἀκόμη. Γιατὶ λοιπὸν οἱ παραπάνω κύριοι μετα-
χειρίζονται τὴν ἀλαμπουργένη αὐτὴ φράση «πέμ-
πτη οὐσία» καὶ «πεμπτοσύνα» καὶ δὲ λένε τὸ πράγ-
μα μὲ τὸ σωστό του ὄρο; Τὶ θὰ εἴπῃ «πέμπτη οὐ-
σία τοῦ πόνου;» Δὲ μᾶς λέει ὁ κ. Καμπάνης ποιὲς εἶ-
ναι οἱ ἄλλες τέσσαρες οὐσίες του; Ἡ τέτοια προσή-
λωση στὴν κατὰ λέξιν μετάφραση τῶν ξένων ἐπιστη-
μονικῶν ὄρων θαρροῦμε πὺξ κάνει τὴ φράση κι' ἀ-
κατανόητη καὶ σχολαστικὴ, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ μπῇ
πλάι στὸ ἐπίθετο τοῦτο κ' ἡ φιλοσοφία. Τί σωστότερο,
γι' αὐτὸ κι' ὠραιότερο, ἀπὸ τὸ νὰ εἴπῃ κανεὶς «ὁ ἀ-
θέρας τοῦ πόνου» ἢ «ὁ ἀνθὸς τοῦ πόνου;»

ΚΟΤ'ΙΝΤΟΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΦΥΛΛΟ τοῦ «Νουμά» ποὺ
εἶχε ἐξαντληθῇ ξανατυπώθηκε καὶ πωλεῖται
στὸ γραφεῖο μας (Σοφοκλέους 3)